Владислава БОЛДАРЄВА
здобувачка вищої освіти
спеціальності 203 «Садівництво, плодоовочівництво та виноградарство»
Науковий керівник: **ПАДАЛКО Тетяна**
доктор філософії з агрономії,
асистент кафедри садівництва і виноградарства
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
м. Кам'янець-Подільський

ВИРОЩУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОГО ВИНОГРАДУ СТОЛОВИХ СОРТІВ НА ПОДІЛЛІ

Виноград є фруктовою культурою номер один у світі по вартості, за нею йдуть яблука, кавуни, банани, ківі та апельсини. Вирощування винограду поширене в усьому світі, його плоди вживають як у свіжому вигляді (столовий виноград), так і в переробленому (технічний виноград). Італія була восьмою за величиною виробником з 1,04 млн тонн після Китаю (9,19 млн тонн), Індії, Туреччини, Єгипту, США, Ірану та Узбекистану [1]. Нині загальна площа посівів виноградної лози в різних господарствах України становить 93,3 тис. га, з них 13,6 тис. га відведено під їстівні сорти. З метою підвищення ефективності виноградарсько-виноробної галузі розроблено та прийнято «План розвитку виноградарства та виноробства України до 2025 року», який передбачає збільшення споживання столового винограду вітчизняного виробництва до 5,2 кг/особу за рік [2].

За науково обґрунтованого вибору ділянок під закладання виноградника, приділялася увага аналізу просторового розподілу екологічних умов, який передбачає характеристику елементів рельєфу, ґрунтового покриву і клімату, що значною мірою впливав на умови росту, розвитку і формування врожаїв винограду різних сортів [3].

В останні роки найважливішим питанням стала екологічна стабільність агропродовольчих систем. Виноробні підприємства все більше зосереджуються на впровадженні життєздатних та екологічно чистих процесів виробництва. Вплив на навколишнє середовище виробництва столового винограду, а також інших свіжих і необроблених харчових продуктів, в першу чергу, пов'язаний із фазою вирощування, а не з наступними етапами кондиціонування, транспортування, пакування та розподілу. Розвиток, урожайність і якість плодів залежать від численних чинників – кліматичних і ґрунтових умов, рельєфу місцевості, агротехніки, обраного сорту і його комплексної стійкості до хвороб, шкідників та несприятливих умов [4].

Метою даного дослідження було оцінити взаємозв'язок між екологічними умовами та сучасним станом насаджень сортів столового винограду. Об'єкт дослідження – столові сорти Флора, Ранній Магарача, Кишмиш Лучистий. У насадженнях було застосовано схему садіння 3 × 3 м. Дослідження проводилися впродовж 2021 – 2022 рр. в господарстві ФОП «Садиба Онищуків». Без належного догляду за кущами та захисту від шкідників і хвороб одержати екологічно чистий урожай практично неможливо. При дослідженні впливу екологічних факторів на агробіологічні показники винограду визначали кількість грон на кущ (шт.), урожайність на кущ (кг), масову концентрацію цукрів (г/дм^3).

Фаза розпускання бруньок у столових сортів проходила з 6 по 12 квітня, фаза квітування досліджуваних нами сортів розпочалася 25 травня і тривала 14 днів. Тривалість вегетаційного періоду в експериментальних сортах проходить досить рано у стислі строки і формує групу сортів з раннім періодом дозрівання, що є дуже актуальним для вирощування винограду і підбору сортів при закладці виноградників в нашій області для одержання ранньої продукції з високими якісними показниками. Вегетаційний період 110 днів потрібний для технічної зрілості винограду, загалом, це період - початок розпускання бруньок – технічна зрілість винограду. В кінці вересня – напочатку жовтня проводять збір винограду. За цей період 2200 – 2500°С досягає сума активних температур.

За показниками механічного складу грон середня кількість ягід в гроні винограду більше ніж 100 ягід становила сорту Флора 26,4 штук, Ранній Магарача – 30,1 штук та сорту Кишмиш Лучистий – 28,6 штук. Урожайність на кущ по сортам коливалася в межах від 2,6 до 3,6 кг/кущ. Цукристість соку ягід, г/ 100 $см^3$ переважала в сорту Кишмиш Лучистий, та була з показником 23,8 $г/дм^3$.

Отримані результати показали різницю в отриманих параметрах врожаю. В районах з різними екологічними факторами, необхідні подальші дослідження. Облаштування виноградних ділянок без урахування екологічних умов може завдати економічних збитків урожаю в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Ferrara G., Mazzeo A., Netti G. [et al.]. Girdling, gibbellis acid, and forchlorfenuron: effects on yielity, and metabolic profile of table grapo cv. *American Journal of Enology and Viticulture*. Italia. Davis, 2014. V. 65. P. 381–387.

2. Галузева програма розвитку виноградарства та виноробства України на період до 2025 року : Наказ Міністерства аграрної політики України та УААН від 21.07.2008 р. № 444/74 URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0444555-08#Text (дата звернення: 27.03.2023).

3. Штірбу А. В., Сівак Н. О., Олефір О. В. Ріст і розвиток ягід столових сортів винограду при дії екзогенного гібереліна. *Виноградарство і виноробство: міжвід. темат. наук. зб. НААН*. ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова». Одеса. 2019. Вип. 56. С. 138–144.

4. Падалко Т.О. Особливості вирощування винограду в умовах Лісостепу Західного при глобальних змінах клімату. *Інноваційні технології в рослинництві*: матеріали V Всеукраїнської наукової інтернет-конференції, 25 травня 2022 р. Кам’янець-Подільський : Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», 2022. С. 111–113.

Роман ВОЛОВИК

здобувач вищої освіти 2 курсу